

Γ Ε Ω Π Ο Ν Ι Κ Ο Ν

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΩΣ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΗΣ ΤΗΝ ΚΑΛΗΝ ΓΗΝ
ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ.

§. 1. Σκάψον ὀλίγον, εὗραλε τὸ χῶμα, ἔπειτα πάλιν βάλετο εἰς τὸν τόπον του, καὶ εἰάν γεμίση ἔλακκος νὰ περισσεύση χῶμα, εἶναι καλὸν τὸ χωράφιοι, εἰ δὲ καὶ δέν γεμίση ὁ λάκκος, εἶναι κακὴ γῆ.

Ποῖα γεννήματα νὰ σπέρνης εἰς τὴν παχεῖαν γῆν, καὶ ποῖα εἰς τὴν πτωχὴν καὶ λεπτοτέραν.

§. 2. Τὸ σιτάριον γίνεται εἰς τὴν παχεῖαν γῆν καὶ εἰς τὸν κάμπον καλλίτερον, καὶ ἄς εἶναι βρεγμένη, ὅταν τὸ σπέρνης ὅτι φυσικὰ ὁ σῖτος ἀγαπᾷ τὴν ὑγρὰν γῆν, καὶ γίνεται πρόθυμος· τὸ δὲ κριθάρι σπέρνε εἰς τὴν μεσέαν γῆν, ἦγουν τῆς δευτέρας ποιότητος, καὶ ἄς εἶναι σεχνὸν καὶ ξηρὸν τὸ χωράφιοι· τὰ δὲ κουκία καὶ λαθύρια καὶ τὰ ἄλλα ὄσπρια σπέρνε εἰς τὴν ἀχαμνὴν γῆν, μὰ νὰ εἶναι βρεγμένη· ὅτι εἰάν τὰ βάλῃς εἰς ξηρὰν γῆν, καὶ μάλιστα τὰ κουκία, φθείρονται καὶ κόπτονται πρὶν νὰ φυτρώσουν· καὶ πάλιν ὅσα δέν κοποῦσι, φυτρώνουν ἀσθενησμένα καὶ ἄτυχα.

Πότε νὰ θερίζουν τοὺς καρπούς, καὶ νὰ
τοὺς ἐσωδιάζουσιν.

§. 3. **Ο**ταν ἀρχίζουν νὰ ξανθίζουν, τότε θερίζε τὰ γεννήματα, καὶ μάλιστα τὰ κριθάρια καὶ ἔσπρια, τὰ ὅποια εἰάν τὰ ἀφήσῃς νὰ πολυφθάσουν, φινονται ἄνοστα καὶ κακόβραστα, καὶ πίπτουν καὶ πολλὰ εἰς τὸ χωράφιον, καὶ χάνεις τὰ ἀμὴ ἂν τὰ συνάξῃς πρᾶϊμα τὰ κερδίζεις, καὶ γίνονται νοστιμώτερα, καὶ βράζουν ἐγληγορότερα· ἀλλὰ καὶ τὰ ἄχερά τους εἶναι εἰς τὸ φαγὶ γλυκύτερα, καὶ τὰ τρώγουν τὰ ζῶα καλλίτερα· μόνον πρόσθε, ἔσον δυνηθῆς, νὰ τὰ θερίζῃς ταχὺ μὲ τὴν δροσίαν. καὶ ἀφ' οὗ λυχνίσης, ἀφινε τὸν καρπὸν εἰς τὸ ἄλωγι ἕνα ἢ δύο ἡμερόνυχτα· καὶ τὸ πρῶν νὰ τὸν ἐσωδιάσῃς μὲ τὴν νυκτερινὴν δρόσον, πρὶν εὐγεῖν ὁ ἥλιος· ἔτι τότε βαστοῦσι πολὺν καιρὸν, καὶ δὲν κόπτονται τὰ γεννήματα.

Διὰ νὰ μὴ χαλάσῃ τὸ ἄλευρον.

§. 4. **Τ**ὸ δὲ ἄλευρον γυλάγεται καιρὸν πολὺν καὶ δὲ βλάπτεται, εἰάν χύσης δαδί λιπαρὸν, νὰ βάλῃς μέσα μικρὰ κομμάτια εἰς διαφόρους τόπους τοῦ σάκκου, ἢ ἄλλου ἀγγείου ἔπου τὸ ἔχεις· καὶ πάτησέ το ὅσον δύνασαι, νὰ εἶναι, καλὰ πληωμένον. ἢ βάλε ἄλας ἀετὶς τὰ δαδία· καὶ ἂν εἶναι τὸ ἀλεῦρι κοσκινισμένον, πάλιν ὅπαν θέλεις νὰ τὸ ζυμώσῃς ἀπομένει τὸ ἄλας εἰς τὴν κνισάραν, ἢ γουρ τὴν σίταν.

Πῶς τὰ δένδρη φυτεύονται.

§. 6. **Α**πο ταῖς πρώταις βροχαῖς τοῦ Ὀκτωβρίου, ἕως τὰς ἑπτὰ ἡμέρας τοῦ Νοεμβρίου φύτευε ελαίας, κερασίας, ἀμυγδαλαίας, καὶ ἄλλα δένδρα ὅμοια, καὶ τοὺς καρποὺς τῶν ἀκροδρύων.

Διὰ τὴν φυλῆγην τὸν σῖτον πολὺν καιρὸν ἀσηπουν.

§. 6. **Β**άνε εἰς τὸν σωρὸν φύλλα ελαίας, ἢ τοῦ καλιάντρου, ἢ ἀψινθίας, ἢ τοῦ ἀμαράντου, ἢ γουρ τοῦ ἀειζώου· ἔλα αὐτὰ τὰ χορτάρια, καὶ μέλισσα τὸ ἀγάλλοχον, ἔχουσι χάριν νὰ διαφυλάττωσι γερὰ καὶ ἄβλαβα ἀπὸ κάθε λογῆς φθορᾶν τὰ γεννήματα· καὶ ὅταν ξηρανθοῦν αὐτὰ τὰ φύλλα, ρίπτετα, καὶ βάνε ἕτερα ἔρκαιρα. Ἄλλο. Τὸ κεχρὶ νὰ βάνης ἕνα τρίτον εἰς κάθε γέννημα, τὸ φυλάγει ἀβλαβὸν· ἢ βράσον θάλασσαν μὲ ὀλίγον λάδι, καὶ βρέξε μετ' αὐτὰ τὸ ἔδαφος, ἢ γουρ τῆν γῆν ὅπου θάνεις τοὺς καρποὺς, ὁμοίως καὶ τοὺς τοίχους τριγύρου. Ὅμοιον. Εἰς κάθε δῖω κοιτὰ ἢ μουζούρια σιτᾶρι βάνε μίαν λίτραν ἄλας καλὰ τριμμένον, καὶ ἀνακάνετο εἰς ὅλον τὸ σιτᾶρι. Ὅμοιον κακὴν μυρωδίαν, ὡσάν εἶναι ἡ χαμαικτὴ (Ἰταλ. *Fubia*)· ὅτι ὁ βρῶμος αὐτῶν διώκει ὅλα τὰ ζωῶφια ὅπου φθείρουσι τοὺς καρποὺς. Αὐτὰ τὰ ἀνθη φθείρουσι τοὺς ψύλλους καὶ κορέους, νὰ τὰ βάνης εἰς τὸ στρώμα, ἢ νὰ τὰ βράξης μὲ σκύλλινον ξύδι, ἢ γουρ τῆς ἀσκέλλας, καὶ μετ' αὐτὸ νὰ ἀλείφης τὰ σαγίδια· ἔτι δὲ ἀσβέστην ἀσβυστον νὰ βάνης ἕνα

μουζούρι εἰς τὰ ἑκατὸν μουζούρια γέννημα, τὸ φυλάγει θαυμασιώτατα· ἐτι δὲ ἡ φάκλα· τοῦτο εἶναι χόρτον, ὅπου τὸ λέγουσιν φράγγικα τασομπάρπασο, καὶ κάμνει τὰ φύλλα του μακρὰ μίαν πῖθαμην, καὶ πλατέα μίαν παλάμην, τὰ ὅποια γὰ βάλῃς εἰς τὸ γέννημα, τὸ φυλάγουν ἄσῃπον.

Πῶς γὰ μοιράζῃς τὰ χωράγια, διὰ γὰ κάμνουν μέ ὀλίγον κόπον καρπὸν περισσότερον.

§ 7. **Ε**· πρώτοις ἴξευρε, ὅτι ἡ γῆ, ὅπου δουλεύεται ἀπὸ ἐντόπιον ἀνθρώπον, ὅπου γὰ εἶναι ἐκεῖ γεννημένος, καὶ αναθρεμμένος, ἐπιτυχέει καλὰ τὰ γεννήματα· διατὶ γνωρίζει τὴν φύσιν τῆς, καὶ τὴν κυβερνᾷ μὲ διάκρισιν· ἀμὴ ὅταν τὴν συναλλάσσουν οἱ Γεωργοὶ, καρπίζει ὀλιγώτερον, διατὶ δὲν τὴν γνωρίζουσιν· ὁμοίως καὶ τὸ σιτάρι καὶ τὰ λοιπὰ γεννήματα, πρέπει γὰ εἶναι ἀπ' ἐκεῖνον τὸν τόπον, καὶ μεστωμένα καλὰ· καὶ ξερικὸν σπέρρον μὴ σπείρης, ἔξα γὰ εἶναι ἀνάγκη, ἤγουν γὰ μὴν εἰρίσκῃς ἐντόπιον· καὶ σπέρνε γέμωσιν, καὶ ἐσωδιάζε ὀλίγωσιν· ἀμὴ ἄς εἶναι ὁ καρπὸς ὅπου σπέρνεις ἐνὸς χρόνου πάντοτε· εἰς δὲ καὶ δὲν εὑρίσκει ἐνὸς χρόνου, σπείρε ἐξ ἀνάγκης καὶ δίχρονον, ἀμὴ τριῶν ποτέ σου μὴ σπείρης, καὶ χάνεις τὴν ἐξοδὸν· καὶ σπέρνε πρῶϊμον πάντοτε, ὅτι τὸ ἔψιμον σὲ κομπώνει πολλάκις· ἀμὴ τὸ πρῶϊμον ἀπὸ τὰς δέκα μίαν, ἢ ὀλίγελα. Μοίραζε δὲ εἰς τρία μερτικὰ τὸ χωράφιον· τὸ ἓνα τρίτον σπέρνε σιτάριον, τὸ ἄλλο μαγερέματα, καὶ τὸ ἄλλο γ' ἄφηνε ἄσπορον, γὰ ἀναπείεται, καὶ οὕτω κάμνε κάθε χρόνον, ὅτι περισσότερον διάφορον σοῦ δίδει

μὲ τὸν τρόπον τοῦτον, παρὰ γὰρ τὸ ἔσπερνες ὅλον
 κάθε χρόνον· διατὶ τὸ σιτάρι καταλεῖ παλλὰ τὸ
 χωράφιον· καὶ ὅταν μείνουσι τὰ δύο τρίτα τῆς γῆς
 χωρὶς σιτάριον, πολλὰ ἀναπαύεται· καὶ τὸν ἄλλον
 χρόνον σπεῖρε τὸ σιτάρι ἐκεῖ ὅπου ἦταν τὰ μαγε-
 ρέματα, καὶ αὐτὸ ὅπως εἶχε τὰ ὄσπρια ἄφες ἀσπο-
 ρον· καὶ οὕτω κάμινε κάθε χρόνον γὰρ κερδίζης καὶ
 τὸν σπόρον, καὶ γὰρ καρπίζουσι καλλίτερα. Ὁ δὲ
 καιρὸς τοῦ σπόρου εἶναι ἀπὸ τὰς 20. Σεπτεμβρίου
 ἕως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Εἰσοδίων ἢ
 δεκαπέντε ἡμέρας πρῶτα καὶ ἕστερα.

Πῶς ἀναχύνονται τὰ χωράφια.

§. 8. Ποτὲ μὲν ἀναχύνῃς, ὅταν εἶναι ἡ γῆ βρεγ-
 μένη, ὅτι ὅσοι βῶλοι ἀπομείνουσι ὑγροὶ ἀνωθεν
 τῆς γῆς δὲν καρπίζουσι αὐτὸν τὸν χρόνον· εἰ δὲ καὶ
 γυρίσει ἄνω κάτω, γὰρ μείνῃ ἡ ἕγρὰ μερὰ ὑποκά-
 τω, μένει τρεῖς χρόνους ἀκαρπὸς· οὕτως ἔστιν εἶναι
 πολλὰ ξηρὸν τὸ χωράφιον, ὅτι δὲν προκίπτει οὐ
 δὲ τότε τὸ ἀνάχυμα, μόνον ὅταν εἶναι καμπόση
 ἀπάλα, διὰ γὰρ λύουσιν οἱ βῶλοι, γὰρ λεπτύνων-
 ται· σταίρωνε πάντα τὰ αὐλάκια, ἢ γουρ ἔστιν
 ἀναχίσης τοῦ μακροῦ, δευτέρωνε δὶπλά τοῦ πλά-
 του, ὅτι ὅσον τὸ ἀναχίσης καλλίτερα, τόσον σοῦ
 δίδει καρπὸν περισσώτερον, καὶ ἐξίσως ὅταν εἶναι
 παχὺ τὸ χωράφιον, ὅτι αὐτὸ θέλει βαθὺ καὶ πυκ-
 νὸν ἀνάχυμα· ὅτι ἡ παχέα γῆ ὅταν δὲν τὴν δουλεύῃς
 καλά, δὲν καρπίζει· ἀμὴ ὅταν τὴν ψύχῃ ἢ ψύ-
 χρα, καὶ τὴν καίγῃ ὁ ἥλιος, τότε μᾶλλον γίνε-
 ται εὐκαρπὸς καὶ ἀναχυνέ τὴν, πρὶν τοῦ χειμῶ-
 νος, καὶ ὅχι ποτὲ ἕστερα. Εἶδὲ καὶ εἶναι ἀγα-

μὰ χώματα, ἀνάχυνε τὸν Αἰγύουσον, ἢ ταῖς πρώταις τοῦ Σεπτεμβρίου, καὶ μὴ τὴν ἀναχύτης βαθεία, ὡς τὴν καλὴν, ἀλλὰ ὀλίγον τίποτα. Ὅταν δὲ ᾖ εἰς τὰ χωράφια καλαμιά, καί γε τὴν πρῶτον ὅτι ὡσὰν νὰ τὸ ἐκόπριζες τοῦ ἔρχεται καὶ ἂν τὸ ἀναχύσης μετὰ τὴν καλαμίαν, τοῦ δίδεις μεγάλην ζημίαν ἀμὴ ἂν τοῦ δώσης στίαν, καί γε τὰ κακὰ χορτάρια, καὶ παχαίνει καὶ ἡ γῆ, διατὶ ψήνεται, καὶ γίνεται εὐκαρπος.

Πότε κοπρίζονται τὰ χωράφια.

§. 9. Πρὶν νὰ τὰ σπείρης κόπριζέτα γέμωσιν, καὶ βάνε εἰς τὰ καλὰ χωράφια ὀλίγην κοπρίαν. εἰς δὲ τὰ δεύτερα περισσότερη καὶ εἰς τὰ πολλὰ ἀχαμνὰ βάνε πολλὴν ὅσον δύνασαι, νὰ τὰ δυναμώσης. Γίνωσκε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ κόπρισμα τῶν προβάτων, τῶν βοδίων, καὶ τῶν ἀνθρώπων, βασιᾶ τρεῖς χρόνους ἀμὴ τοῦ χοίρου, τῶν ἀλόγων, καὶ ἄλλων ζώων, βασιᾶ μόνον ἓνα χρόνον καὶ ὅσον εἶναι ἡ κοπρία πολυκαιρισμένη, τὸσον ὠφελεῖ ὀλιγώτερον ἀμὴ ἡ ἔγκαιρος δίδει πολὺ διάφορον. Καὶ ὅταν δὲν ἔχῃς ἄλλην κοπρίαν, βάνε τὰ βρεγμένα καὶ ἀχρηστα ἀχρεα εἰς τὸν κοπρόλακκον μετὰ νερόν, καὶ γίνεται κοπρία ὀγλήγορα ἀμὴ καὶ αὕτη εἶναι ἀχαμνή, καὶ μόνον ἓνα χρόνον δίδει παραμικρὸν διάφορον.

Πότε νὰ σκάπτονται τὰ σπαρμένα.

§. 10. Τὸ σιτάρι, ὅταν ἔχῃ τέσσαρα φύλλα, καὶ τὸ κριθάρι πέντε τὰ μαγερέματα, ὅταν ᾖ

τέσσαρα δάκτυλα. Καὶ μὴ σκάψῃς ποτὲ κανένα σπαρτὸν εἰς τὸ ἄνθος· οὔτε γὰρ εἶναι ξηρὸν τὸ χωράφιον, ὅτι πολλὴν ζημίαν τοῦ δίδεις· καὶ σκάπτει ὅταν ἦναι γέμωσις· ἀμὴ τὰ λουπινάρια μὴ σκάψῃς πώποτε· διατὶ ὡς τοὺς ἐγγίξῃ τὸ σίδηρον εἰς τὴν ῥίζαν, μαραίνονται. Τὰ δὲ κουκκία ἂν τὰ σκάψῃς καὶ δύο φοραῖς, καρπίζουσι καλλίτερα· τὰ ὅσπια ὅταν τὰ ἐσωδιάξῃς, ἅς εἶναι νύκτα πρὶν ξημεράσῃ· καὶ βρέχεται μὲ ὀλίγη θάλασσαν γὰρ μὴ κάμουςι μαμούνια.

Πῶς γὰρ μετράς τὸ σιτάρι, καὶ τοὺς ἄλλους καρπούς, γὰρ μὴ ξεπέσης εἰς τὰ μουζούρια.

§. 11. Γίνωσκε ἀκριβῶς, ὅτι ὅσα γεννήματα μείνουσι πολὺν καιρὸν εἰς τὸ σπῆτι φυλαγμένα, ἂν τὰ μετρήσῃς πρὶν γὰρ τὰ μετατοπίσῃς, εὐρίσκειται ἑπτὰ εἰς τὰ ἑκατὸν ὀλιγώτερος ὅ, τι καρπὸς καὶ ἂν εἶναι, ἔξω ἀπὸ τὸν λιγύσπορον· λοιπὸν πρῶτον μετατόπιζε μὲ τὴν παλάμην, πᾶν σιτάρι εἶναι, καὶ ἄλλος καρπὸς· καὶ ῥίχνετον εἰς ἄλλον τόπον ὡς ἂν ὅταν τὸν λιχνᾶς, διὰ γὰρ πάρη αἶρα, καὶ ἔστερα μέτρησέ τον, γὰρ μὴ ζημιωθῆς. Ἀμὴ ἂν ἦναι λιγύσπορος μέτρα τον εὐθύς πρὶν τὸν σαλεύσῃς, γὰρ τὸν εὐρης ὀκτῶ εἰς τὰ ἑκατὸν περισσότερον. ἡ δὲ αἰτία τούτου τοῦ περισσείματος εἶναι αὐτὴ· τὸν καιρὸν τοῦ θέρους, ὅπου τὸν ἐκοπάνισες ἦτον πολλὴ καῦσις τοῦ Ἡλίου, καὶ τὸν ἐξήρανε· ἔστερα ὅσον ψυχραίνει ὁ καιρὸς, τόσον ἀναδίδει τὸ λάδι τοῦ σπόρου, καὶ πρίσκειται· καὶ ὅταν τὸν μετατοπίσῃς τοῦ δίδει ὁ αἶρ καὶ σεγνώνει· τὸ δὲ σιτάρι πληθαίνει ὡς ἀνωθεν εἴρηται.

Ὅτι τὰς μεγάλας ἑορτάς δὲν εἶναι συγχωρημένον
να δουλεύσῃ τινὰς χωρὶς ἀνάγκης μεγάλης.

§. 12. Ἐὰν ᾖναι καιρὸς βροχερὸς, καὶ ἔχῃς εἰς
τὸ ἀλῶνι τὸν καρπὸν, ἢ εἰς τὸ πατητῆρι τὸ κρα-
σί, καὶ εἶναι ξεσκίπαστον, ἢ χαλάσει κανένα πέ-
ραμα, ἢ γουὺν γεφίρι, καὶ κάμνει χρεία νὰ περνοῦν
οἱ ἄνθρωποι, ἢ εἶναι συνωροφύτευτα λάχανα, καὶ
ἂν δέν τα ποτίσῃς μαραίνονται, ἢ ἄλλην ἀνάγκη
εἶναι μεγάλη, τότε μόνον ἔχεις συγχώρησιν νὰ
δουλεύσῃς, διὰ νὰ μὴ χάσῃς τὴν ἐσοδίαν. Οἱαὶ δὲ
εἰς ὄσους τρυγοῦν καὶ θερίζουσι ταῖς Κυριακαῖς,
φλυαροῦντες, ὅτι δὲν ἔχει σκόλην τὸ θερος, ὁ τρύ-
γος, καὶ ὁ πόλεμος. Οἱ τοιοῦτοι ὅπου ἐργάζονται
ἀφ᾽ ἑβῶς τὰς ἑορτάς, θρηνησοῦσιν αἰῶνια.

Πότε νὰ τρυγᾷς τὴν ἀμπελον.

§. 13. Ὅταν τρυγήσῃς περίσσια πρῶϊμα, πρὶν
νὰ φθάσῃς καλὰ τὰ σταφύλια, ὠφελᾷς τὸ ἀμπέ-
λιον, διὰ τὸ ἐξεφόρτωσες, καὶ καρπίζει τὸν ἄλλον
χρόνον καλλίτερα ἀμὴ εἰς τὸ κρασί ζυμιῶνεσαι,
διὰ τὸ γίνεται λεπτόν, ἀχαμνὸν καὶ ὀλιγοβάσακτον.
Εἰ δὲ πάλιν καὶ ἀργήσῃς νὰ τὸ τρυγήσῃς, βλά-
πτεις αὐτὸ τὸ ἀμπέλιον, διὰ τὸ στέκεται φορτω-
μένον, καὶ ἀσθενεῖ, ὡς τὸ ζῶον, ὅταν δέντο ξεφορ-
τάσης ἐγλήγορα καὶ οὐ μόνον αὐτὸν τὸν κίνδυ-
νον ἔχεις, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ χαλάζην φοβᾷσαι, καὶ
ψύχραν, καὶ κρύσταλλον. Λειπὸν ἀφ' οὗ ὠριμάσῃς
τὰ σταφύλια, ἄς κάμνουν μόνον ἕξ ἡμέρας εἰς τὸν
ἀμπελον, καὶ τότε κόπτετα, ἢ γουὺν ἕταν ἰδῆς καὶ

φαίνεται μαῦρον τὸ κόκκαλον, ὅπου εἶναι μέσα εἰς
τὴν ῥίζα εἶδὲ καὶ εἶναι ἀκόμη τὸ τζίκουδον πρά-
σπον, μὴ τρυγήσης. Ἡ πάλιν σφίζῃ τὴν ῥίζα,
καὶ εἰάν πικρῶσῃ μοναχὸν τὸ κόκκαλον, εἴναι τὸ σα-
φύλι ὄριμον. εἰ δὲ καὶ εὐγὴ κολημείῃ κομάτι σόρκα
τῆς ῥόγας εἰς τὸ κόκκαλον, ἀκόμη δὲν ἔφθασε. Καὶ
ὅταν τρυγᾷς, εἰάν θύλῃς γὰ γένη καλὸν τὸ κρα-
σί, πᾶτει τὰ ἄσπρα σταφύλια χάρια ἀπὸ τὰ
μαῖρα, ὁμοίως τὰ πρῶιμα ἀπὸ τὰ ὄψιμα. μαλι-
στα εἰ εἶναι βολειτὸν μὴ τα φυτεῖσης ἀντάμικ
μυῦρα καὶ ἄσπρα, ἀλλὰ ἕσον ἡμπορέσης ξέχωρα.
διατὲ ἔχει εἶνα μὲ τὸ ἄλλο πάθος καὶ πολεμῶν,
καὶ δὲν προκόπτουσι ποσῶς ἰνοίμετα. Ἀφ' οὗ δὲ
τρυγήσης, καὶ περάσουσι καμπόσαις ἡμέραις, σκά-
ψε τὸ ἀμπέλιον, γὰ ἀραιωθῆ ἡ γῆ ἀπὸ τὰ πατήμα-
τα τῶν τρυγητῶν, διὰ γὰ φθίη τὸ ἰερεῖν τῆς
βροχῆς εἰς τὰς ῥίζας τῶν κλημάτων. καὶ γὰ ξη-
ραιθοῦν καὶ τὰ χορτάρια γλήγορα. Τὸ δὲ πατητή-
ριον, ἦγουν τὸν λιγὸν αἰοίγη προτῆτερα τοῦ τρύγου
ἡμέρας εἴκοσι, διὰ γὰ πᾶρη αἶρα, γὰ ξοθυμάη,
καὶ ῥάτιστόν μὲ μικρὸν ἀγίασμα.

Διὰ τὰς εἰλαίας πότε φυτεύονται.

§. 14. Ἀπὸ τὰς 15. τοῦ Νοεμβρίου Μηνὸς ἕως
τὰς 20. Δεκεμβρίου φυτεύονται, καὶ τὸ φθινόπω-
ρον καὶ τῆς αἰοίξιν, ὅτι τὸ μὲν φθινόπωρον εἶναι ἡ
γῆ ἀκόμη ζεστὴ ἀπὸ τὴν καύσιν τοῦ θέρους καὶ
τὴν αἰοίξιν πάλιν εἶναι ἰοτερὴ ἀπὸ ταῖς βροχαῖς
τοῦ χειμῶτος καὶ ἡ ἰοτερὴ γῆ κάμνει τὰς εἰλαίας,
καὶ εὐγίουν μεγάλα βλαστάρια, καὶ φύλλα λιπαρὰ
καὶ εὐμορφα. Γίνονται δὲ καὶ εἰς τὴν ἄσπρην γῆν.

τὰ ἤλικα ἐπ' αὐτὴν καὶ παχέα καὶ λιπαρά, καθὼς εἶναι εἰς τὴν Ἀθήναν, εἰς τὴν Κυδωνίαν τῆς Κρήτης καὶ Ἰερὰ πετραῶν, εἰς τοὺς ὁποίους τόπους ἔχουσιν ἐλαιῶν τόσκι προάγτητα. Εἰς δὲ τὴν μαύρην γῆν δὲν γίνονται, οὔτε εἰς τὴν κόκκινην, διατὶ εἶναι καρσικὴ καὶ καίει τὰ φυτὰ καὶ μαραίνονται ὁμοίως καὶ εἰς τὸ στέμμα δὲν προκόπτουσιν, ἔγουν εἰς τὴν σκαμμένην γῆν, ὅτι γίνονται μὲν τὰ φυτὰ ὀλίγη ῥα, ἀμὴ κάμνουνσι τὸν καρπὸν πτωχὸν χωρὶς λαδοῦ, μόνον νερὸν γέμοντα, καθὼς μὲ τὴν δοκιμὴν ἔγνωρίσαμεν.

Διὰ τῆς ἐλαίας πῶς καὶ πότε κεντρωνονται.

§. 15. Ὅσα κλαρία ἔχουσι τὴν φλοῦδαν χορτοῦ καὶ ζουμερῆν, αὐτὰ κεντρώνονται εἰς τὴν φλοῦδαν καὶ ὅσα τὴν ἔχουσι λεπτήν καὶ αἰυδροῦν, αὐτὰ εἰς τὸ ξύλον μόνον κεντρώνονται, ἀπὸ τὰς 22 τοῦ Μαρτίου, ἕως ἔλασ τὸν Ἀπρίλιον, καὶ ἀπάναι εἰς αὐτὰ τὰ κεντρώματα τοῦ ξύλου χεῖρε νερὸν πολλάκις, ἵνα μὴ ξηρανθοῦν.

Περὶ κεντρωσῶν πῶς καὶ πότε νὰ γίνωνται, ἑρμηνεῖα ὠφέλιμος.

§. 16. Τρεῖς τρόποι εἶναι ὅπρῳ κεντρίζονται ὅλα τὰ δένδρα καὶ ἡμερώνονται ὁ πρῶτος καθολικὰ λέγεται ἐγκεντρισμός ὁ δεύτερος ἐμφλοισμός καὶ ὁ τρίτος ἐνοφθαλμισμός. Ὅσα δένδρα λοιπὸν ἔχουσι τὴν φλοῦδαν παχίαν καὶ ζουμερῆν, ὡσάν ἡ συκία, ἡ κερασία, καὶ μερικαῖς ἐλαίαις, αὐτὰ εἰς τὴν φλοῦδαν κεντρώνονται ἀμὴ ξύλων ἐπίδιξιαν ἔγουν.

Πρώτερον ἔχει ἓνα ξύλον πελεκημένον ὡσάν πα-
 λούκι μικρὸν ἀπὸ δυατῶν ξύλων, καὶ αὐτὸ βάλε
 εἰς τὴν φλοῦδαν ἀπὸ ὀλίγον εἰς ὀλίγον μὲ πολλὴν
 ἐπιμέλειαν, νὰ μὴ σχισθῆ. ἔπειτα ἔχει τὸ κέντρι
 ἑτοιμον, καὶ ὡς εὐγάλεις τὸ ξύλον βάλε τὸ κέν-
 τρι, καὶ οὗτος ὁ τρόπος λέγεται ἐμφλοισμός. Τὰ
 δὲ δένδρα, ὅπου δὲν ἔχουν εἰς τὴν φλοῦδαν ὑγρότη-
 τα, ἀλλὰ εἶναι λεπτὴ καὶ ἀνυδρὸς, ὡσάν ἡ κυ-
 τρία, τὸ κλύμα, καὶ ἄλλα ὅμοια, αὐτὰ σχίζε εἰς
 τὸ ξύλον, καὶ βάλε τὸ φυτὸν αὐτὸς ὁ τρόπος λέ-
 γεται ἐγκεντρισμός· τὸ δὲ φυτὸν, ἦγουν τὸ κέντρι
 ὅπου θέλεις νὰ βάλῃς, ἔπερνε ἀπὸ δένδρον καλὸν
 καὶ πολὺκάρπον, καὶ κόπτετο ἴσθον ἀπὸ τὸ βόρειον
 μέρος τοῦ δένδρου, νὰ ἔχη ἀπαλὰ ὀμμάτια, καὶ τρεῖς
 κορυφάς, ἢ δύο τὸ ὀλιγώτερον καὶ ἄς εἶναι χον-
 τρὸν ὡς τὸ μικρὸν σου δάκτυλον, καὶ δίχρονον ὅτε
 εἰαν ἦναι μονόχρονον, γινέται ὀγλήγορα, ἀμὴ δὲν
 καρπίζει καὶ ἔχετο καλὰ πελεκημένον, μὲ κοπτε-
 ρὸν μαχαίριον εἰς τὸ κάτω μέρος ἀπὸ τὴν μίαν
 μερίαν λεπτὰ, ὡς τὸν κάλαμον ὅπῃ γράφομεν. καὶ
 φυλάγου νὰ μὴ βλαβῆ ἢ ψύχα καὶ βάλετο ἴσια
 τὴν φλοῦδαν πρὸς τὴν φλοῦδαν, καὶ τὸ ξύλον πρὸς
 τὸ ξύλον καὶ ἄς εἶναι τὸ κέψιμον τοῦ φυτοῦ ἴσα
 μὲ τὸ σχίσμα, ἦγουν ἕσον νὰ εἶναι δύο δάκτυλα
 καὶ ἀφ' οὗ τὸ κεντρώσης, μὴ κέψῃς πλέον ἀπὸ τὸ
 δένδρον τίποτας, μόνον σκέπασέ το καλὰ εἰς τὸ
 κέψιμον μὲ ἄσπρον πηλὸν νὰ μὴ σκάσῃ. Οὐ μόνον
 δὲ τὰ ἄγρια καὶ μεγάλα δένδρα κεντρώνουσιν, ἀλλὰ
 καὶ εἰς τὰ ἡμερὰ φυτὰ, καὶ γίνονται χοντρότερα
 καὶ καλλίτερα. Γίνωσκε δὲ ἀκριβῶς καὶ τοῦτο, ὡς
 πάντων ἀναγκαιότερον, ἔτι δὲν προκόπτουσα τὰ
 κέντρια, νὰ τὰ βάλῃς τὴν ὥραν ὅπου τὰ κόψῃς αἰ-

πρὸ τὸ δένδρον· ἀλλὰ πρότερον ἡμέρας δέκα κόψε-
 τα εἰς τὰς δεκάξη τοῦ φεγγαρίου, καὶ ἄς εἶαι σφα-
 λισμῆα τῶν φυτῶν τὰ ἑμμάτια, διὰ νὰ βλαστήσουν
 ἐγλήγορα· καὶ ὅταν τὰ κόψης ἀπὸ τὸ δένδρον, βάλου-
 τα εἰς ἕνα σταμνί, ἢ ἄλλο ἀγγεῖον πύλινον, νὰ μὴ
 ἔχη τερῆ, μέγρον σκέπασέ το καλά, νὰ μὴ ξιθυ-
 μαίνου· καὶ εἰς τὰς 26. ἢ 27. τοῦ φεγγαρίου,
 τότε τὰ κέντρισε νὰ γίτουν περίσσα τὰ δένδρα κάρ-
 πιμα· ὅτι οἱ Πατέρες τοῦ Ἁγίου Ὄρους μετὰ τὴν
 πολλὴν τους πρᾶξιν αὐτὴ ἐκατάλαβαν, καὶ μετ' ἐβε-
 βαιώσαν, ὅτι ἔσα δένδρα φυτευθοῦσιν, ἢ κεντρι-
 σθοῦσιν εἰς τὰς 27. τῆς σελήνης, γίνονται κατα-
 πολλὰ κάρπιμα. Ἡ δὲ αἰτία ὅπου εἶπαμεν, νὰ μὴ
 κεντρισθοῦν εὐθύς ὅπου τὰ κόψης ἀπὸ τὸ δένδρον,
 εἶναι αὕτη. ἀφ' αὐτῆς σχίσσης τὴν φλοῦδαν ἢ τὸ ξύλον
 καὶ βελῆς τὸ κέντρι, στεγνώνει καμπόσον ὅταν εἶ-
 ναι ἔγκαιρον, καὶ γίνεται ὀλίγη ἀραίωσις καὶ κού-
 φωμα ἀναμίσρον τῶν δύω· καὶ εἰσερχόμενος ὁ αἴ-
 ρας εἰς τὸν ἀδειον τόπον, δέν τα ἀφίρει νὰ σμίξουν
 εὐκολά· ἀμὲν ὅταν ᾖναι τὰ φυτὰ κομμένα προτήτε-
 ρα, ὡς ἀνωθεν εἶπομεν, στεγνώνουσι καμπόσον,
 ἔσονται ἔμελλε νὰ πάθουν μετὰ τὸ κέντρισμα, καὶ τό-
 τε δὲν βλάπτονται, ἀλλὰ προκόπτουν ἀναμφιβόλως
 καὶ ασφαλέστατα· Ἀμὲν ὅταν ᾖναι βορέας μὴ κεν-
 τρώσης, ἀλλὰ ὅταν φυσᾷ ὁ νότος. Εἰς μὲν τὸ κέν-
 τρωμα τοῦ ξύλου ὠφέλᾳ ἢ βροχὴ ἀμὲν εἰς τὴν
 φλοῦδαν κάρπει ζημίαν. Ὁ δὲ καιρὸς τοῦ κεντρισμοῦ
 εἶναι ἀπὸ τὰς 15. τοῦ Μαρτίου ἕως τὰς 15. Ἰου-
 λίου καὶ πάντιν ἔχει ἴσια εἰς ἕλας τοὺς χρότους
 καὶ τόπους, ἀλλὰ κατὰ τὸν καιρὸν καὶ τὴν χώραν
 ἔπου εἰρίσκειται, ὅτι ἄλλον χρόνον εἶναι ὁ καιρὸς
 πρῶτος, καὶ ἄλλος ὄψιμος, καὶ εἰς ἄλλας χώρας

είναι καὺσις πολλή, καὶ πρέπει νὰ κεντρίσῃς προση-
τήτερα ὅταν δακρύζῃ τὸ κλῆμα καὶ τὰ ἄλλα φυτά.
καὶ εἰς ἄλλους τέπους πάλιν ψυχροὺς εἰς ἀργήσης
δὲν βλάπτει τίποτε. Ἐὰν δὲ τύχη, καὶ θείλεις νὰ
φέρῃς τὰ φυτὰ ἀπὸ μακρὺν τόπον, βάλετα εἰς ἀγ-
γεῖον ἐμπνημένον εἰς τὸν πηλὸν, καὶ χρίστω ἀπὸ
πάνω καλά, τὰ μὴ ξεθυμάουσι.

Ποῖα δένδρη ἡμέρα δέχονται ἄλλα φυτὰ εἰς τοῦ λόγου
του, καὶ κεντρίζονται εἰς τὴν φλοῦδαν καὶ εἰς τὸ ξύλον.

§. 17. Ἡ Συκία κεντρώνεται εἰς τὴν συκαμινίαν
καὶ εἰς τὸν πλάτανον.

Ἡ συκαμινία εἰς κάστανίαν καὶ βελανιδίαν.

Ἡ ἀπιδία εἰς βρογδίαν, εἰς συκαμινίαν, εἰς ἀ-
μυγδαλίαν, καὶ κουκορεβυνθίαν· καὶ ὅταν κεντρώ-
σῃς τὴν ἀπιδίαν εἰς τὸ συκάμινον, γίνονται τὰ
ἀπιδία κόκκινα.

Ἡ μηλία κεντρώνεται εἰς κιδωνίαν, καὶ γίνου-
ται τὰ μῆλα πολλὰ καλά· ἐκείναι ὅπου λέγουσιν εἰς
τὰς Ἀθήνας μελίμηλα.

Ἄκμυ καὶ εἰς δαμασκηνίαν· καὶ ἡ δαμασκην-
νία εἰς ἀπιδίαν, καὶ εἰς πλάτανον, εἰς τὸν ἅποισον
ὁμοίως γίνονται τὰ μῆλα κόκκινα.

Ἡ κερία καὶ λεπτοκαρία κεντρώνονται εἰς κου-
μαρίαν· ἡ τριανταφυγλία εἰς ἰτέαν.

Ἡ ροδακινία εἰς τὴν φλοῦδαν τῆς δαμασκηνίας,
καὶ ἀμυγδαλίας· ἡ δαμασκηνία εἰς μηλίαν καὶ κυ-
δωνίαν· ἡ κερασία εἰς κουκορεβυνθίαν.

Ἡ ροδακινία, ὅπου κάμνει τὰ κλειστὰ ροδάκινα,
εἰς τὴν κερασίαν· ἡ κυτρία εἰς ἄλλην κυτρίαν, καὶ
εἰς μηλίαν, καὶ κάμνει κυτρόμηλα· καὶ εἰς συκά-